

1978, 27. září – Sdělení VONS č. 39 o trestním stíhání Jana Zmatlíka obviněného z přípravy trestného činu podvracení republiky.

Jak jsme již oznámili ve Sdělení č. 30,¹ je Jan Zmatlík, narozený 1948, sociolog, signatář Charty 77, bytem Praha 5, Stroupežnického č. 28, pracovník Výzkumného ústavu kriminologického při Generální prokuratuře ČSSR, již od 31. 8. 1978 ve vazbě ve věznicí ministerstva spravedlnosti v Praze-Ruzyni (zástupci zaměstnavatele mu bylo přímo do věznice doručeno rozhodnutí o okamžitém zrušení pracovního poměru).

Usnesením vyšetřovatele StB ze dne 2. 9. 1978 je stíhán „pro přípravu k trestnému činu podvracení republiky (§ 7/1 k § 98/1 tr. z.), neboť od konce roku 1977 do zadržení vyhotovoval, rozmnožoval a připravoval se rozšiřovat písemné materiály, jejichž obsah je zaměřen proti státnímu zřízení v ČSSR“.² J. Zmatlík vydal zmínované materiály již 31. srpna 1978 večer orgánům Bezpečnosti, jimiž byl předtím zadržen, vyslýchán a nakonec dovezen do svého bytu.³ Přesto byly 21. 9. 1978 provedeny domovní prohlídky v chalupě J. Zmatlíka (Líska, okres Děčín) a v bytě, který obývá společně s matkou. Prohlídka byla vykonána i v pokoji, užívaném matkou J. Zmatlíka, která proti tomuto postupu podala stížnost. Při obou prohlídkách nebyly odňaty žádné písemnosti.⁴

Vzhledem k tomu, že písemnosti zabavené již 31. 8. jsou materiály Charty 77, filozofické stati a literární práce, je trestní stíhání a uvěznění J. Zmatlíka hrubým porušením mezinárodních paktů o lidských právech, které jsou součástí československého právního řádu. Výbor se proto obrací na všechny, kdo tyto pakty respektují, aby se zasadili za okamžité propuštění J. Zmatlíka na svobodu a za zastavení trestního stíhání proti němu.⁵

Informace o Chartě 77, r. 1, 1978, č. 11, s. 16–17.

POZNÁMKY

¹ Viz dokument č. 30. K případu viz dále sdělení VONS č. 100, 122, 148 a 218, dokumenty č. 100, 123, 149 a 219, a dokument č. 1135.

² Přesná citace usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Praha Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje por. Vladimíra Ondry zní: „Podle § 163 odst. 1 tr. řádu stíhám: Jana ZMATLÍKA [...] jako obviněného z přípravy k trestnému činu podvracení republiky podle § 7 odst. 1, § 98 odst. 1, tr. zák., neboť na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky, nejpozději od prosince 1977 do svého zadržení, v Praze vyhotovoval a rozmnožoval písemnosti hrubě napadající vedoucí úlohu KSČ, vedoucí představitele státu a mezinárodní vztahy ČSSR, zajišťoval opisování stejně působících tiskovin vydávaných v zahraničí a připravoval se tyto materiály dále rozšiřovat.“ MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90.

Již 14. 11. 1978 požadoval zástupce Mezinárodního ústavu pro mírové bádání (International Peace Research Institute) v Oslu Asbjørn Eide po ministrovi vnitra ČSSR Jaromíru Obzinovi propuštění J. Zmatlíka na svobodu. Těmuž ministrovi byl adresován dopis slavného britského dramatika s českými kořeny Toma Stopparda z 23. 2. 1979 obsahující žádost o přezkoumání Zmatlíkova případu. Oba dopisy i jejich úřední překlady do češtiny jsou uloženy in: tamtéž.

³ Omistránkový seznam vydaných věcí vlastnoručně sepsaný a podepsaný Zmatlíkem a úřední opis tohoto seznamu je uložen in: tamtéž.

⁴ Viz usnesení vyšetřovatele odboru vyšetřování StB Praha Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje por. Stanislava Siebera z 20. 9. 1978 schválené též den městským prokurátorem v Praze o provedení domovních prohlídek v bydlíšti J. Zmatlíka a na chalupě v Lísce a protokoly o provedení domovní prohlídky z 21. 9. 1978. Tamtéž. Usnesení o provedení domovních prohlídek a protokol o provedení prohlídky v bytě J. Zmatlíka a jeho matky Lucie Zmatlíkové jsou uloženy též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 341, sign. I/1, kart. 59.

V souvislosti se Zmatlíkovým trestním stíháním byl 18. 10. 1978 zadržen Václav Vondráček podezřelý ze spolupachatelství, neboť část písemností byla vyhotovována na psacím stroji, který měl půjčený od zaměstnavatele a poskytl ho Zmatlíkovi. Podle protokolu odboru vyšetřování StB Praha Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje by mohl mařit vyšetřování ovlivňováním svědků. Propuštěn byl již o dva dny později 20. 10. 1978, neboť podle příkazu k propuštění zadrženého, který vydal vyšetřovatel odboru vyšetřování StB Praha Správy SNB hl. m. Prahy a Středočeského kraje npor. Ivan Ackermann, pominuly důvody jeho zadržení.

MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90.

⁵ Proti Zmatlíkově věznění protestovali mj. jeho bývalí kolegové z Akademické rady studentstva Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v prohlášení z 29. 12. 1978, v němž uvedli: „Vzhledem k tomu, že za ony ‚nebezpečné‘ písemné materiály jsou označovány materiály Charty 77, filozofické stati a literární práce, vidíme v trestním stíhání Jana Zmatlíka hrubé porušení mezinárodních paktů, které jsou součástí čs. právního řádu. V tomto smyslu zní též výzva Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS) k solidaritě s Janem Zmatlíkem z 27. září 1978.

Jan Zmatlík byl při svých studiích na filozofické fakultě Univerzity Karlovy spolu s námi poslancem Akademické rady studentů. Spolu s ním mnozí z nás – tak jako naprostá většina studentů a učitelů – podepsali prohlášení solidarity během listopadové stávkové v r. 1968. Toto prohlášení, stejně tak jako naše kolegiální a cit pro spravedlnost, nás mj. zavazuje k obraně všech bývalých studentských funkcionářů stíhaných pro jejich občanské postoje.“ Prohlášení podepsali Jaroslav Bašta, Václav Benda, Egon Čierny, Vavřinec Korčíš, Jaroslav Suk, dodatečně svůj podpis připojili Jan Frolík a Petruška Šustrová. Viz in: tamtéž; též LP, Sb. VONS, inv. č. 341, sign. IV/1, kart. 59; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

Reakcí na petici bývalých studentských aktivistů byl dopis Thomase Winkelbauera ze skupiny Amnesty International č. 44 ve Vídni z 11. 2. 1979, v němž vyjádřil zájem o adoptování J. Zmatlíka a požádal o sdělení možných forem pomoci a o zaslání Zmatlíkovy fotografie. LP, Sb. VONS, inv. č. 341, sign. IV/1, kart. 59. Zde je též uložen rukopisný koncept odpovědi Jaroslava Suka Thomasu Winkelbauerovi obsahující zprávu o Zmatlíkově případu. Podle informace člena VONS Petra Uhla bylo skutečně rakouské skupině Amnesty International č. 44 zasláno větší množství fotografií J. Zmatlíka. Viz dokument č. 1135.

Rakouská skupina Amnesty International zorganizovala na Zmatlíkovu podporu kampaň, jejímž výsledkem bylo množství pohlednic zaslaných Zmatlíkovi do vazby. Tyto pohlednice, dopis představitele rakouské sekce Amnesty International Petera Kolby J. Zmatlíkovi z 18. 3. 1979 a též podpůrné pohlednice z Německa s dopisem Annetty a Inge Raczinských ze skupiny Amnesty International v západoněmeckém Dorstenu jsou uloženy in: MS v Praze, soudní spis k případu Jana Zmatlíka (spis. zn. 1 T 13/79) uložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. Rt 312/90.

Na Zmatlíkově případu dokumentovali mluvčí Charty 77 Marta Kubišová a Ladislav Hejránek trestněprávní perzekuci československých občanů z politických důvodů v dopisu prezidentu republiky Gustávu Husákovi a generálnímu prokurátorovi ČSSR Jánů Feješovi z 19. 10. 1978. V závěru dopisu uvedli: „Protože považujeme pokračující trestní stíhání občanů vedené

např. pouze za přechovávání materiálů Charty 77 za alarmující v trestní politice státu a protože i okolnosti, za kterých jsou taková stíhání vedena a za kterých je na občanech vykonávána vyšetřovací vazba, zpochybňují základní právní jistoty a záruky, obracíme se na Vás, pane prezidente a pane generální prokurátore, se žádostí o zvážení tohoto stavu a učinění takových opatření, která zabrání dalšímu porušování právního řádu.“ CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 175–176.